

Palček ali stržek.

Po Erjavcu opisal *Ladislav Ogorek*.

Zberejo si palčka; a on je skakavček,
natihoma leta priliznjen hinavček;
zverino je dražil, unemal prepír,
iz loga pobegnil je ljubljeni mir.

M. Vilhar.

Gotovo ste že čuli o palčku, kako je prekanil vse druge ptice, ki so hotele imeti kralja.

Sklenile so namreč, da bodi tisti njihov kralj, ki zleti v najvišjo višavo. Vsi ptiči se dvignejo v zrak, in tudi palček poleti z njimi, ker meni, da ne sme zaostati. Toda poznal je sam svoje moči. Vedel je, da se ne more v letanju meriti z drugimi ptiči. Poskusil je torej z zvijačo. Prekanjeni palček se skriva med perje letede štokrlje, česar ta ne zapazi.

Ptiči plovejo čimdalje višje. A drug za drugim začne omahovati, in naposled se merita samo še štokrlja in orel. Ko pa začne pešati tudi štokrlja, ji smukne palček izpod perja in se meri z orlom. In res! Orel omahuje in končno onemore — a palček se dvigne visoko v zrak. Premagal ga je!

Toda ptiči so zvedeli za njegovo zvijačo in ubili bi ga, da se jim ni skril v mišjo luknjo. V zasmeh so mu pa vzdeli ime kraljička.

In tega prekanjenca gotovo vsak pozna in ga ima rad. Pa kdo bi ga ne imel, saj je res vesel in kratkočasen. Nikdar ga ne zapusti dobra volja. Sredi mraza in ledu, ko druge ptice trepečejo in lačne čivkajo, se v palčeku že zbuja upanje na prihodnjo pomlad. In to upanje mu navdihuje najmilejše pesemce. Že meseca prosinca in svečna čujemo zjutraj njegovo petje, ki je tako ljubeznivo, da ti omeči srce.

Palček je med našimi najmanjšimi ptiči, samo eden — t. j. pravi kraljiček — je še manjši od njega. Stržek ima preprosto rjavo suknico, ki ima temnejše povprečne proge. Kratke perutnice so posute z belimi pikami. Rjasti repek je drzno privihan navzgor. Kljunček je šilast in nekoliko prikrivljen.

Palček prebiva po planem in v hribih, najrajši pa ondi, kjer šumlja potoček med grmovjem. Leti slabo in nikdar daleč, najrajši iztika po goščavah. Časih prhne z grma na grm. Ali na tleh ni nikdar miren: vedno cinca semintja, giblje z repkom in priklanja glavico. Tudi molči nerad: zmeraj žvrgoli in gostoli.

Gnezdo je za majhnega palčka velikansko; podobno je okrogli kapi. Napravi ga iz mahu, trave ali listja, znotraj ga pa nastelje z mehkim perjem. Čudno je pri stržku to, da začne zgodaj spomladi spletati gnezdo, ki pa ga ne izgotovi, temveč ga pusti napol dodelanega in začne znašati zopet novo. Večkrat se loti tudi tretjega gnezda.

Za mesto, kamor meni postaviti gnezdo, ni izbirčen. Glavna stvar je, da ga lepo skrije. Napravi si ga ali v grmu, ali pod korenino starega drevesa, ali v luknji kje na tleh, ali pa tudi v zidu. Prija mu tudi skladanica drv, v hribih pa ga rad skrije v slamnato streho. Nemara mu pravijo zavoljo tega na Gorenjskem strešik.

Palčica znese 8—10, ali pa tudi več rdečepikastih jajčec, iz katerih se izvale trinajsti dan mladi palčki. Stara dva imata dovolj dela, da nasitita lačno družino, ki nerada zapusti toplo gnezdo.

Stržek je drzen, pogumen, vendar prijazen in ljubezniv ptiček. Med mnogimi pticami, ki se hranilo z žužki in mravljami, ostane edini palček tudi pozimi pri nas. Takrat se preseli na vrt, na dvorišče, v skedenj in priskaklja celo na vežo. Tod se masti z muhami, pajki in z drugimi takimi živalcami. Človeka se ne boji: pred njim smuče semintja in ga zvedavo pogleduje.

Kadar se prepirata dva, je vselej tretji na dobičku.

Priobčil *Ivan Podgornik.*

va brata sta se sprla zaradi koša orehov. Celo stepla sta se, ker si jih nista znala razdeliti. Pride sosed, da ju pomiri, rekoč: »Če hočeta, pa vama jih jaz razdelim, da bo obema prav.«

Brata privolita. Sosed sname klobuk z glave, ga napolni z orehi in dene predse, rekoč: »To gre meni!« Napolni klobuk drugič in ga strese pred prvega brata, rekoč: »To je tvoje!« Tretji klobuk orehov pa da drugemu bratu, rekoč: »A to dobiš ti!«

Tako deli, dokler ne razdeli vseh orehov na tri enake dele.

Brata se spogledata in pravita: »Ali, prijatelj, če smo si sosedje, si še nismo bratje!«

A sosed jima odvrne: »Ali mislita, prijatelja, da nisem za svoj trud ničesar zaslužil? Dobila sta vsak svoj del orehov; spravita jih in molčita!«

Želja.

O, da sem jaz lahka ptička,
poletel bi gori v nebo,
na vrata bi zlata nebeška
potrkal s kljunčkom srčnó.

In čul bi me sveti Peter,
zavrtel bi ključ tedaj,
in zletel bi jaz tja noter,
tja noter v nebeški raj.

In sedel na vejico zlato
in pel bi naprej in naprej:
„Ti dobri, predobri moj Bogec,
vso čast in slavo imej!“

Modest.

